

Sygn. akt II PSK 371/21

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa J. Ł.
przeciwko Okręgowemu Inspektoratowi Pracy w B.
o odszkodowanie i ustalenie warunków wynagrodzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 października 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu
z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt IV Pa 2/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z dnia 14 października 2020 r. zasądził od pozwanego Okręgowego Inspektoratu Pracy w B. na rzecz powódki J. Ł. kwotę 21.122,70 zł tytułem odszkodowania za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Podkreślił, że praca powódki na stanowisku starszego inspektora pracy stanowiła z pewnością pracę jednakową pod względem formalnym w stosunku do pracy wykonywanej przez osoby zajmujące tożsame stanowiska, nawet jeżeli przynależały do innych sekcji; mogły się one zatem różnić wyłącznie pod względem materialnym (to jest pod względem staranności, wydajności, ilości itp.). J. Ł. posiadała jednocześnie identyczny status prawny jak pozostali starsi inspektorzy pracy. Zdaniem Sądu Rejonowego możliwe było porównanie powódki, pod względem formalnej i materialnej jakości pracy oraz stażu pracy tylko z R. W.. Sąd Rejonowy nie znalazł natomiast przesłanek do uznania, że powódka

wykonywała (pod względem materialnym) jednakową pracę w stosunku do pracy innych, znacznie lepiej zarabiających starszych inspektorów pracy, których przedstawiła do oceny. Nierówność w zakresie otrzymywanych wynagrodzeń w stosunku do R. W. nie znajdowały w ocenie Sądu żadnego uzasadnienia w rodzaju lub jakości świadczonej pracy, w sposobie jej wykonania, wymaganych lub posiadanych kwalifikacji. Ustalając wysokość odszkodowania Sąd Rejonowy wyliczył różnice w wygodzeniu powódki i R. W. w okresie 3 lat przed dniem złożenia pozwu do Sądu.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Toruniu zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji wyłącznie w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego kosztów procesu. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, poczynione w toku postępowania i przyjął je za własne (art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.). Zdaniem Sądu Okręgowego słusznie Sąd Rejonowy przy porównywaniu jakości pracy powódki i poszczególnych inspektorów oparł się na ocenach okresowych, i na ich podstawie przeprowadził komparatystykę. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że powódka i R. W. wykonywani pracę tej samej jakości zarówno w okresie 2013 do 2015, jak też w spornym okresie 2016 do 2018 r. Wbrew stanowisku pozwanego (oczywistemu z racji przyjętej strategii procesowej), nie można twierdzić, że R. W. był inspektorem bardziej przydatnym niż powódka, tylko dlatego, że zajmował się sprawami BHP, czy też wypadkami, a więc wybranymi tylko zagadnieniami z szeroko pojętego prawa pracy. Równie istotne były przecież kontrole odnoszące się do zagadnień *stricte* prawnych, to jest wynagrodzenia, czasu pracy, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, legalności zatrudnienia, czy też zachowania prawidłowych relacji w miejscu pracy (zakaz mobbingu, dyskryminacji). Także wymienione w apelacji pozwanego incydentalne lub okresowe zdarzenia, takie jak koordynacja tematu, udział w targach rolnych, w przedsięwzięciach typu akcja ze służbami mundurowymi, czy też uczestniczenie w programie telewizyjnym, nie powinny decydować o tak znacznym zróżnicowaniu płacowym, w szczególności wynagrodzeń zasadniczych (400 do 500 zł). Są to czynności dodatkowe, uzupełniające główny profil działalności inspektorów (kontrole w zakładach pracy), i mogą stanowić co najwyżej podstawę do wyższego dodatku służbowego (przyznawanego m.in. za rodzaj i złożoność powierzonych

pracy), ewentualnie do wyższych nagród, w tym nagrody okolicznościowej (którą *nota bene* R. W. otrzymał).

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 471 k.c. w zw. z art. 11² k.p. oraz art. 18^{3c} k.p.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wobec wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego kwestii odpowiedzialności odszkodowawczej jednostki budżetowej Skarbu Państwa wobec pracowników występujących z roszczeniem opartym na art. 11² k.p. w sytuacji braku przyznanych środków budżetowych na wzrost wynagrodzeń, wobec treści art. 471 k.c. i zawartej w nim konstrukcji odpowiedzialności dłużnika wobec wierzyciela. Ponadto zdaniem skarżącego skarga jest oczywiście uzasadniona na skutek całkowicie błędnego zastosowania przepisu prawa materialnego, to jest art. 471 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Zdaniem skarżącego w przedmiotowej sprawie Sąd drugiej instancji w ślad za Sądem Rejonowym w Toruniu, którego orzeczenie poddał kontroli apelacyjnej, w oczywisty sposób dokonał błędnej wykładni art. 471 k.c. i uznał nierówność w wynagrodzeniu powódki J. Ł., w stosunku do innych pracowników pozwanej, pomimo braku możliwości wyrównania jej wynagrodzenia z przyczyn obiektywnych. W tym miejscu, zdaniem skarżącego, rodzi się także zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie: Czy pozwany jako jednostka budżetowa Skarbu Państwa, wobec braku przyznanych środków i wobec wiążących dla niego ustaleń z organizacjami związkowymi miał możliwość w sposób zgodny z zasadami prawa pracy podwyższyć wynagrodzenie powódki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że skarżący wskazał na występowanie istotnego zagadnienia prawnego i oczywistej zasadności skargi, łącząc obie podstawy przedsądu z art. 471 k.p. Skarżący zatem z jednej strony przyjął, że Sąd Okręgowy naruszył art. 471 k.c. co doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, z drugiej zaś opowiedział się za potrzebą wykładni art. 471 k.c. w kontekście odpowiedzialności odszkodowawczej jednostki budżetowej Skarbu Państwa wobec pracowników występujących z roszczeniem opartym na art. 11² k.p. w sytuacji braku przyznanych środków budżetowych na wzrost wynagrodzeń. Tak skonstruowana skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie. Zauważyć należy, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt. 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt. 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990). Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724).

Ponadto wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego

(instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783), jak to miało miejsce we wniesionej skardze.

Odnosząc się na marginesie rozważań do jedynie zasygnalizowanego przez skarżącego problemu wiążących ustaleń z organizacjami związkowymi dotyczących wynagrodzeń wskazać należy na jego rozwiązanie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 6 lutego 2019 r., II PK 11/18, LEX nr 2616168 dotyczącym analogicznej sprawy, Sąd Najwyższy przyjął, że uzgodnienia zawarte „pomiędzy kierownictwem Głównego Inspektoratu Pracy z przedstawicielami Komisji Krajowej Związku Zawodowego Pracowników Państwowej Inspekcji Pracy oraz Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ (...) działających w Państwowej Inspekcji Pracy” jako „nienazwane” zbiorowe porozumienia prawa pracy nie mogą modyfikować zasady jednakowego wynagradzania za wykonywanie takich samych obowiązków pracowniczych (art. 18^{3c} k.p.). Stanowisko to zostało również przytoczone w wyroku Sądu Rejonowego oraz wyroku Sądu Okręgowego, które zapadły w rozpoznawanej sprawie.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[as]

